

THE AFGHANI JEWS IN ISRAEL

By Benzion D. Yehoshua-Raz

The most of the Jews of Afghanistan in the last Centuries immigrated from Bukhara and from Persia. The ancient Jewish community before the Mongol conquest was large amount according to this period. In the last Centuries only a tiny amount remained from the ancient community. The immigration movement included many Jewish converts from Iran who return back into Judaism in the main Jewish center Herat (1840). In the 30th of the last Century some thousands Jews escaped from the Soviet Union to Kabul. The most of the Jews in Afghanistan were merchants. Only few were the owners of vineyards.

The immigration movement from Afghanistan to The Holy Land begun already in 1892, First as pilgrim and afterward as citizens. The Afghani Jew lived in the east but his heart was in the west – in Jerusalem – to this direction he prayed and sang in Hebrew but the accent and the melodies were pure afghani.

The first immigration wave was between 1882-1914 [First World War]. 350 souls came to Jerusalem. Their motivation was religiousness. The second wave was between 1933-1939 [Second World War]. 2,000 souls came to Palestine for the reason of Anti-Semitism, bad edicts and starving. During 1948-1954 immigrated to Israel about 3,100 souls. About 900 Hundred left in Afghanistan and slowly slowly they left to Israel and western countries (Milano, Paris, London, New York and the far east). According the Central Bureau of Statistics in 1972 were in Israel 7,540 Afghani Jews (4,000 were born in Israel). Today are living in Israel about 25,000-30,000 Afghani Jews (the most were born in Israel).

The first immigrants established in Jerusalem a committee who represented the community before the government and they gave help and build houses for the new comers. They build Synagogues according to their manners and melodies from Afghanistan. Very soon they established a publishing house and they published original and translated books in Judeo-Persian language (in Hebrew letters). On voluntary basis they established a Jewish Burial Society with a special plot for their community. A Foundation loaned money without interest for young couples, to open a new business and for residence. Till today they help poor people with money, food, medicine and scholarship to brilliant students among the community. For economic situation in Jerusalem, many youngsters left to Tel-Aviv and very soon they established their own institutions.

In every occasion the community keeps the Musical, spiritual and material culture they brought from Afghanistan. Every year they are celebrating together the *Purim* Jewish festival with reconstruction of wedding manners from Afghanistan and they preserve by documentation of their heritage and traditions from Afghanistan, included

the folk stories, songs and melodies. They have Monthly organ: *Afghaniton – the bulletin of the Afghani community* – For information and for distribution of the afghani Jews traditions.

They became a part of striking roots of the Israeli society. In the past they get married with their relatives but today they get married with other Jewish communities. In the past they were merchants with a few skilled workers , today beside of it, they are involved in industry, workshops, construction, army officers, Rabbies, diplomats, politicians, pedagogues, sculpture, writer, scholars, economists, directors. Many of them are living beside their synagogues and they are imparting the ancient heritage and tradition to their children.

BIBLIOGRAPHY:

Zohar Hanegbi – Bracha Yaniv

Afghanistan – The Synagogue and the Jewish Home. Jerusalem 1991. 180p.

Benzion D. Yehoshua-Raz, *From the Lost Tribes in Afghanistan to the Mashhad Jewish converts of Iran* [in Hebrew], Jerusalem 1992, 593 p. +64 plates+ Maps.

- An Apple from the Tree of Knowledge – *Fifty Folktales from Afghanistan. Related* [in Hebrew] by Rafael Yehoshua-Raz, Jerusalem 1986, 176 p.

Reuben Kashani, *The Jews of Persia, Bukhara and Afghanistan* [in Hebrew], Jerusalem 2001. 160 p.

Zevulun Kort, *The princess who was changed into a bouquet*. A selection of folk stories from Herat [in Hebrew]. 198 p., Tel-Aviv 1974.

יהודי אפגניסטן הם שילוב של יהודים מאמירות בוכרה ומפרס שהיגרו לאפגניסטן במרוצת הדורות. היהדות הקדומה שחייתה לפני הכיבוש המונגולי הייתה גדולה יחסית לתקופה, אולם במאות השנים האחרונות נותר קומץ בלבד מהיהדות הקדומה, שאליהם נוספו אלפי מהגרים. היהודי האפגני עסק במסחר ברמותיו השונות, למעט כמה בעלי כרמים שהחכירו את הכרמים. הם כמעט ולא היו מעורים בעבודת האדמה והתפרנסו כסוחרים ברמה בינלאומית או כסוחרים זעירים. תנועת ההגירה לאפגניסטן, שהייתה על דרך המסחר מסין לאגן הים התיכון, הייתה בעיקרה על בסיס של תחנות מסחר שהפכו ליישובים יהודיים. רבים מאנוסי משהד מצאו מקלט בעיר הראט הסונית, שם חזרו ליהדותם במחצית הראשונה של המאה ה-19. בשנות ה-20 של המאה הקודמת הגיעו אליה אלי פליטים מברית המועצות האסיאתית. זיהוי מקורות ההגירה הוא לפי שמות משפחה: משהדי, יודי, קשאני, אהואז, ראזאנה, בלכי, גול [גיליק]. בקרב יהודי אפג. היו ניבים שונים של הפרסית: גיליקי, שהביאו עמם אנוסי משהד שמקורם מגילאן והוגלו למשהד על-ידי נאדיר שאה. בקרב היהודים רווחו הניב ההראתי, הגיליק והתג'יקי-יהודי.

תנועת ההגירה מאפגניסטן לארץ ישראל החלה כבר בשלהי המאה ה-19, קודם כעלייה לרגל ואחר כך התיישבו באורח קבע. היהודי האפגני חי במזרח, אך לבו היה במערב – בארץ ישראל, הקרויה בפיו 'ירושלים', שאליה התפלל ושר והיא הסתמלה בעיניו כמשאת נפש דתית. התפילה המסורתית והפיוט הליטורגי המקורי הושרו בעיקר בעברית לפי מנגינות אפגניות. אנו מבחינים בשלושה גלי עלייה: הראשונה (1882-1914), עלו לירושלים כ-350 נפש שהמניע שלהם היה דתי והיה מושפע מהתעוררות ציונית ברוסיה. בגל השני (1933-1939) עלו כאלפיים נפש בשל הגזירות על היהודים שהביאו אותם לסף רעב. הגל השלישי (1948-1954) עלו כ-3,100 נפש. בשנת 1949 היו באפגניסטן 4,000 יהודים, מהם בהראט 1,050. עשירי העדה נשארו באפגניסטן עד לפלישה הרוסית. בשנת 1972 חיו בישראל 7,540 יהודים אפגנים, מתוכם כ-4,000 ילידי ישראל. כיום מספרם מוערך ב-25-30 אלף נפש, שרובם הם ילידי ישראל.

ראשוני העולים הגיעו ב-1892, ייסדו ועד שייצג את הקהילה וסייע ליהודים באפגניסטן. הם בנו בתי הקדש למגורים לעולים, הקימו בתי כנסת ששמרו על המנהגים ועל המנגינות המקוריות ובהם נערכו מפגשים חברתיים. הם ייסדו הוצאה לאור של ספרים בלשון היהודית-פרסית, שכללו יצירות מקור ותרגומים מעברית, ספרות קודש וחול. הוקמו מוסדות סעד, חינוך וחברה קדישא כולל חלקה מיוחדת בבית הקברות – הכל על בסיס של עזרה הדדית. קרן מיוחדת העניקה הלוואות ללא ריבית לזוגות צעירים, לפתיחת עסקים ולמגורים. בשל בעיות פרנסה בירושלים, רבים עברו לתל-אביב. הם הקימו

מוסדות דתיים וחברתיים משלהם. עד היום מסייעת העדה לענייה בכסף, במזון ובתרופות והקימה קרן מילגות לתלמידים מצטיינים בעדה.

העדה מקפידה לשמור על המסורת המוסיקלית ועל המורשת הרוחנית והחומרית שהביאו אתם מאפגניסטן. אחת לשנה מתקיים נשף הגיגי בו משוחזרים מנהגי חתונה ומנהגים אחרים בליווי מחולות ומוסיקה אוטנטית וסעודה בסגנון האפגני. העדה בעיקרה דתית ברוח המסורת שהביאו איתם מאפגניסטן. מזמן לזמן נערכים כנסים רבי משתתפים בהם מנסים לשחזר, לשמר ולתעד את מסורות העדה. בעבר הקפידו על נישואים בתוך המסגרת המשפחתית והעדתית, כיום הם מגלים פתיחות ומתחתנים עם עדות אחרות בחברה הישראלית.

ההתערות של העדה בישראל היא מלאה. כיום בצד המסחר הם קשורים לתעשייה, ליזמות ולמלאכה. ביניהם כיום גם מגדולי קבלני הבניין בישראל, קצינים בכירים, רבנים, דיפלומטים, פוליטיקאים, אנשי חינוך, פסל, סופר, חוקרים, כלכלנים, פוליטיקאים, מנהלי מפעלים ומנכ"ל משרדים. שלוחות של העדה אנו מוצאים במילנו, בלונדון, בניו-יורק ובמזרח הרחוק.